оцінці людиною) та автономної (система генерує матеріали без суттєвої участі людини).

Література:

1. Understanding and Mitigating Numerical Sources of Nondeterminism in LLM Inference / J. Yuan et al. *Advances in Neural Information Processing Systems (NeurIPS 2025).* 2025. URL: https://arxiv.org/pdf/2506.09501 (дата звернення: 31.07.2026)
2. Chouldechova A. Fair Prediction with Disparate Impact : A Study of Bias in Recidivism Prediction Instruments. *Big Data*. 2017. Vol. 5, № 2. P. 153–163.
3. Kleinberg J., Mullainathan S., Raghavan M. Inherent Trade-Offs in the Fair Determination of Risk Scores. *Proceedings of Innovations in Theoretical Computer Science (ITCS 2017)*. 2017. DOI: https://doi.org/10.48550/arXiv.1609.05807.
4. Hart H. L. A. The Concept of Law. Oxford : Oxford University Press, 2012. 333 p.
5. Pulvino R., Sutton D., Naddeo J. Hiding in Plain Sight : An Empirical Study of Prosecutorial Bias in AI Legal Analysis. *Science and Technology Law Review*. 2026. Vol. 27, № 1. P. 1–68.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-31

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ НАЛЕЖНОГО УРЯДУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АДМІНІСТРАТИВНІЙ ПРОЦЕДУРІ

Кучеренко Марія Олегівна
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Науковий керівник: **Савранчук Людмила Леонідівна**
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного та міжнародного права
Навчально-науковий інститут права та психології
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна

В умовах сучасного євроінтеграційного поступу України впровадження стандартів належного адміністрування набуває особливого значення. Забезпечення ефективного, відкритого та підзвітного публічного управління є однією з базових вимог демократичної держави. Поняття «належне врядування» (англ. *good governance*) та «належне адміністрування» (англ. *good administration*)

пов'язані між собою, проте мають різне смислове наповнення. Якщо належне врядування визначає загальні вимоги до організації та здійснення публічної влади, то належне адміністрування стосується безпосередньої діяльності адміністративних органів у відносинах із фізичними та юридичними особами.

У науковій літературі принципи належного врядування розглядаються як система взаємопов'язаних вимог до функціонування публічної влади, її взаємодії з громадянським суспільством і громадянами та забезпечення сталого розвитку [1]. У практичному вимірі належне адміністрування проявляється у тому, як адміністративний орган розглядає конкретну справу, взаємодіє з особою та обґрунтовує прийняте рішення. Тому адміністративна процедура є одним із основних механізмів реалізації стандартів належного адміністрування.

Ключовим нормативно-правовим актом у цій сфері є Закон України «Про адміністративну процедуру», спрямований на забезпечення права, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у їхніх відносинах з адміністративними органами [2]. Закон передбачає право учасників адміністративного провадження брати в ньому участь, подавати документи та докази, ознайомлюватися з матеріалами справи (ст. 28), а також встановлює вимоги до форми та мотивування адміністративного акта (ст. 75) [2].

Таким чином, європейські стандарти належного адміністрування набувають у національному законодавстві конкретного змісту. Особа має не лише отримати рішення адміністративного органу, а й розуміти порядок розгляду своєї справи, мати можливість висловити свою позицію та отримати обґрунтування прийнятого рішення.

Європейські стандарти державного управління для країн Європейської політики сусідства були сформульовані у 2015 р. у документі SIGMA «Принципи державного управління: основа для країн Європейської політики сусідства». Серед ключових принципів визначено підзвітність, надійність, передбачуваність, участь, відкритість, прозорість, ефективність та результативність. У документі виокремлено такі основні сфери реформування державного управління: стратегічна рамка реформи, розроблення політики та координація, підзвітність, надання послуг, управління державними фінансами, державна служба та управління людськими ресурсами [3].

Для адміністративної процедури особливе значення мають принципи відкритості, участі, передбачуваності, підзвітності та орієнтації на якість публічних послуг. Їх реалізація забезпечує більш зрозумілу та передбачувану взаємодію особи з адміністративним органом.

Відповідно до Рекомендації CM/Rec(2007)7 Комітету Міністрів державам-членам щодо належного управління та Кодексу належного управління, діяльність адміністрації повинна ґрунтуватися на принципах законності, рівності, неупередженості, пропорційності, правової визначеності, дотримання розумних строків, участі, поваги до приватного життя та прозорості [4].

Зазначені принципи визначають не лише загальні вимоги до діяльності адміністративних органів, а й межі їхнього впливу на права особи. Зокрема, принцип пропорційності має запобігати надмірному втручанню держави, правова визначеність забезпечує передбачуваність дій адміністрації, а участь особи сприяє прийняттю більш обґрунтованого рішення.

Важливе місце серед європейських стандартів займає повага до людини та забезпечення її основоположних прав. Особливого значення у цьому контексті набуває стаття 41 Хартії ЄС про основоположні права, яка закріплює право на належне адміністрування. Вона передбачає, зокрема, право на неупереджений і справедливий розгляд справи упродовж розумного строку, право бути вислуханою, доступ до матеріалів справи та обов'язок адміністрації мотивувати свої рішення [5].

Саме ця норма найбільш чітко демонструє людиноцентричний характер європейського підходу до адміністративної діяльності. Адміністративна процедура має забезпечувати не лише правильність дій органу влади, а й реальну можливість особи брати участь у вирішенні її справи та захищати свої права.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що імплементація європейських стандартів належного врядування та належного адміністрування є важливою передумовою євроінтеграційного поступу України. Закон України «Про адміністративну процедуру» створив правову основу для практичного впровадження цих стандартів у діяльність адміністративних органів.

Подальший розвиток адміністративної процедури має бути спрямований не лише на формальне дотримання встановлених правил, а насамперед на реальне забезпечення прав людини у відносинах із публічною адміністрацією. Саме такий підхід сприяє переходу від формального адміністрування до людиноцентричної моделі публічного управління та підвищення довіри громадян до діяльності адміністративних органів.

Література:

1. Свірко С. В., Дика О. С., Тростенюк Т. М., Сидоренко О. П., Загурський В. Ф. Принципи належного урядування на сучасному етапі розвитку людства: категоризація та концептуалізація. *Економіка,*

управління та адміністрування. 2024. № 3(109). С. 74–90. DOI: 10.26642/ema-2024-3(109)-74-90.

2. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2073-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. № 39. Ст. 292. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text.

3. Толкованов В. В., Щербак Н. В. Реформа державного управління: основні засади та пріоритети імплементації в контексті європейської інтеграції. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2026. № 2. С. 33–39. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua/2026.2.3.

4. Recommendation CM/Rec(2007)7 of the Committee of Ministers to member states on good administration. Council of Europe. URL: https://rm.coe.int/cmrec-2007-7-of-the-cm-to-ms-on-good-administration/16809f007c

5. Матат А. В. Європейські стандарти прав людини та їх імплементація в Україні: аналіз Хартії ЄС про основоположні права. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2025. Вип. 89. Ч. 1. С. 235–239. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.89.1.32.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-32

ПОНЯТІЙНО-ПРАВОВЕ МИСЛЕННЯ У ДАВНЬОМУ РИМІ: МИСТЕЦТВО СИСТЕМАТИЗАЦІЇ

Кучеренко Денис Сергійович
консультант з юридичних питань громадської організації, «Запорізький обласний центр культурного розвитку «Парнас» м. Запоріжжя, Україна

На початку II ст. н.е. відомі римські юристи займають найвищі посади на імператорській службі. Надавані ними відповіді з питань права, авторитет яких ґрунтується на професійних знаннях, офіційно визнаються державою джерелом права. Помпоній повідомляє: «Тому найкращий принцепс Адріан, коли мужі преторського рангу звернулися до нього з проханням дозволити їм надавати відповіді, відповів рескриптом, що такого права зазвичай не просять, а воно надається; і тому, якщо хтось упевнений у своїх знаннях і бажає бути корисним народові, нехай готує себе до надання відповідей» [1, с. 10]. Узгоджені судження юристів стають законами. «Відповіді юриспрудентів являють собою судження та думки тих, кому дозволено творити право. Якщо їхні